

פגיעות \ Vulnerability

תערוכת אמני המחלקה לצילום וידיאו וקולנוע. המרכז האקדמי לעיצוב ויצו חיפה

רחל ארז, שרון ברקת, אורי גרשוני, עודד הירש, שגית זלוף נמיר, ראובן קופרמן,

מיכה קירשנר, חנה שביב, שמחה שירמן

אמני המחלקה לצילום וידיאו וקולנוע במרכז האקדמי לעיצוב ויצו חיפה, מציגים תערוכה העוסקת במושג "פגיעות" (Vulnerability). פרשנותם\עמדתם\תובנתם\חרדתם\התרסתם, מוצגת בסדרת עבודות טורדות מחשבה ובהקשר ישיר לאותה "פגיעות" מדוברת ושבריריותו של "האחר".

עניינה של תערוכה זו הוא עיסוק בייצוגים שונים של מושג ה"פגיעות". איש ודרכו, על הציר שבין פגיעות פרטית ופגיעות אוניברסאלית.

מה צורך לו לאדם בשימוש לרעה (abuse) ב"פגיעות"? כי זה "מצב הטבע" (תומס הובס)? שני ציטוטים מתוך "לויטן" אולי יבהירו עמדתו היטב: "מצב האדם... הוא מצב של מלחמת איש באחיו" ובנוסף: "הרגשות הגורמים יותר מכל את ההבדלים בשכל הם בעיקר התשוקה, הגדולה יותר או פחות, לכוח, לנכסים לדעת ולכבוד. את כל אלה אפשר להעמיד על הראשונה, היא התשוקה לכוח. שכן נכסים, דעת וכבוד אינם אלא סוגים שונים של כוח"

ה"פגיעות", היא היא ההגדרה שאדם מייחס להיפגעותו, בהקשרים פיזיים, מיניים, מגדריים, פוליטיים, שבטיים, רגשיים או נפשיים. פועל יוצא של תחושת היעדרותו ונפקדותו התודעתית של "האחר" ותובנת ה"אחרות". הפנמת ה"פגיעות" ופירוקה לרכיביה השונים היא, אולי, המפוח המפזר ערפל ומאפשר מבט בהיר יותר של "האנושי", וזיהוי יכולתנו לחוש הזדהות ושייכות שאולי תסב עצמה למזור ונתב עוטף ומכיל. אולי. (איש תמים שכמותי – מבחינת תינוק שנשבה באמונה אינטואיטיבית, נטולת ביסוס, באנליזה ובהפנמה שכלתנית קונסטרוקטיבית).

תפיסתו של ג'ון לוק (John Locke) בנוגע ל"מצב הטבעי של בני-האדם" (פרק ב'. "על הממשל המדיני"), המנוגדת לראייתו של בן-תקופתו תומאס הובס, היא ברורה ובהירה: אדם שנמצא במצב הטבעי יש זכויות. נכון, אני אומר, אך מי יהיה הריבון (ריבון = מתן זכויות = דיסוננס כמו דיסוננס) שיוציא זאת מן הפועל אל הכוח?

הסובייקט (האדם), מתוך זיהוי פגיעותו, מדומה או אמיתית, פוטנציאלית או קינטית, ממצב ומעצב עצמו כפרסונה (אני אדם ראוי? בעל ערך? פגום מיסודי?). על ציר זה סורק הסובייקט את טבעם של אנשים אחרים בערכים אתיים של רעים, טובים, חומלים ועוינים. מבחינת: "...וישא עיניו וירא והנה איש עמד לנגדו וחרפו שלופה בידו וילך והושע אליו ויאמר לו הלונו אתה אם לצרינו..." (יהושע ה', י"ג). דרך פגיעותו המדומה או האמיתית, הוא

מפנים ומשליך על טבעו של העולם. עולם נגלה העמוס סימבוליזם של אימה - אימה ופחד, אִימת מָוֹת, בְּהִלָּה, בְּעוֹתִים, חֲרָדָה, חֲשָׁשׁ, מְגוֹר, מוֹרָא, מוֹרֵךְ לֵב.

ואולי המפתח, ונחזור אל תומאס הובס, נמצא בכיסו של הפילוסוף הטוען, בין השאר, שאדם יהיה בטוח רק כאשר ישלוט, באופן בלעדי, על כל בני האדם האחרים (או משאבים חומריים). כלומר, עלינו לחפש את שורש הדחף לפגוע, ביצר האדם? בחרדתו מכול "אחר" המערער על התקיימותו "הנורמטיבית"? מטלטל לחשוב שאנשים נושאים עמם, את חרדת הפגיעות, גם לאחר שמניע הפגיעות פסק וגם לאחר שהפוגעים לא נמצאים עוד בין החיים. הפגיעה מתנייעת אתנו לכל מקום, לכל מצב ובכל הקשר. תורת הנפש נתנה דעתה, ועוד איך, למושג **Emotional vulnerability** שהוא, לעיתים, פתיל לאימפוטנציה נפשית מתמשכת.

מיכה קירשנר, אוצר, יולי 2015, 'מקום לאמנות' בקרית המלאכה